

ספרות

סיפור אפריקאי מאת

ארטור מאימאן

(ארטור מאימאן הוא סופר כושני יליד דרום אפריקה, שכרר בזמן המהומות מארצו לגאנה)

— ועל מה זה אתה חותך עצמך כך? הנער השחור קרס לרגלי העץ. פצעו שלו נשכח ועיניו נעוצות בחרון ובחרדה אל האיש הגדול, שקרע בוריוות פיסת בד מחולצתו של פיט, והכין ממנה עוצר-דם. רק אחרי שחבש את פרק היר, הפנה ואסאלס את תשומת לבו מבנו, והעפף מבט בנער השחור, בעוד הוא מרים את פיט בנורעותו.

כושי לא יוצלח שכמותך! סינן בין שיניו. זו בודאי יצירת שדים שלך, הא? אתה חכה, עד שאחזור מהרופא לבית הגדול — אצליך ואפשו את עורך השחור והמסריח מגבך, זה מה שאני אעשה! אינני יודע מדוע הרשיתי בכלל לפיט לשחק עם פרא אדם כמותך. סתלק מכאן, גבלתי! הסוס הגדול פתח בדהרה. הנער השחור חטף את הסכין המגוללת בדם מתוך העשב, וגם הביתה.

הוא באאס לא הצליח בו אותו הלילה. או ניקלאאס, כי כעסו על בנו, על שגרם לחרדתו מלאת הועם של האדון, כרע על מרפסת הבית הגדול, בהושיטו את מלמד הבקר, ביקש את באאס לחבוט בו, במקום בבנו. הקאפארטי שלי עדיין קטן מדי לעונש כזה, אדוני, כתר, ומלכי. תן את החבטות לאו ניקלאאס שלך, שלעולם לא נכשל במלוי רצונך.

לבו של ואסאלס רוכך, ובגסותו אמר לאיש ללכת. אבל אל תניח לי לראות את הפרא הקטן שלך, עוד פעם על אדמתי. ניקלאאס, אתה שומע? קח אותו מכאן — לכל מקום — הלילה — ואז הכל יסתדר בינינו, אמר. וכושי, הפסק לייילל כאשה זקנה וסתלק, טפש זקן שכמותך! לפני שהילד הועבר באותו לילה, שיחרר עצמו אביו ממתח חרדת הערב, על ידי זה שחבט בבנו ברעש גדול, בעוד אשתו מקללת את בעלה כאדם שהנו מוג לב מכדי להגן על בנו, ובמקום זאת הוא עושה את העבודה המסוגלת של האדם הלבן.

האשה הזקנה היתה נאלצת לשאת את בן הזקונים שלה על הגב, כשעזבו באותו לילה. שרירי רגליו היו מכווצים ונפוחים מחבטות הגורת העור, ולא יכול היה ללכת. היא נשאה אותו כשלושה עשר קילומטר, לבית אחותה, ליד פסי הרכבת. בבוקר לקחה את הנער לאחותו הנשואה, המתגוררת באלכסנדרה. הנער יגיע לעיר חלומותיו מוקדם יותר מכפי שציפּוּ.

היה חם. החדר היה כתנור מלא גופות צלויים, שחורים ומוזיעים, ועל כס הנשיאות, מאחורי דלפק, ישב איש לבן במדים. הצלי התפשט לתוך ולפנים חצר תחנת המשטרה, בעלת הרצפה המחוספסת.

ארבעה שוטרים לבנים נשענו על רוביהם במרפסת הקרירה, והשגיחו בעצלתיים על שש עשרה שוטרים שחורים, מוזיעים ומקללים, שדחפו, סטרו, בעטו וקללו את שפעת האדם הרוחשת וניסו להכניסה לאיזה שהוא סדר. הצרה היתה שהשוטרים לא ידעו בדיוק לאיזה סדר מתכוונים. הם היו תוקעים נאבוטים לתוך קיבות ולתוך גבות, כבר ארבע שעות רצופות.

לשדים, איזה מרץ יש לשוטרים אלה, אמר פיט דרך אבן. ותאר לך, שהם עושים זאת לבני גזעם שלהם. אם לא החום הארוך הזה, הייתי יוצא לעזור להם, אמר שוטר צעיר, בעל גוף קצר ומרובע ואף סולד, כשעיניו כוולות לתוך החצר הבהקת ובתנועת יד הסיט את כובעו קדימה.

היתה לי הפתעה מחורבנת הבוקר, המשיך. הפשיטה הראשונה שלי — ושום דבר לא קרה! מה קחית שיקרה, הנאס? שאל רביטוראי גבוה ורזה — הבוגר מבין הארבעה — ופרציפו החיור עליו כולו. אכן, אינני יודע בדיוק, ענה הנאס, אבל קיחיתי שמשהו יקרה.

מי היה המדריך שלך לקליעה למטרה, הנאס? שאל הרביטוראי בשקט. אני מקוה שהיה זה אולופסה — האומר לכל הניכיו, לתאר לעצמם שהמטרה שאליה הם מכוונים את רוביהם, היא קאפירו אני מכיר אותו. התחלנו יחד. הוא לא היה כל כך רע, אנט, ענה הנאס. היה שם גם ברנש אחר — מה היה שמו, פיט? — שהיה חורץ חריץ ברובהו לכל כושי שהרג; הוא כבר השתתף בכמה פשיטות. אינני זוכר את שמו, אמר פיט, כשהוא מתגנב בעורפו. אינני אוהב אותו — היה עושה מעצמו יותר מדי רוצח. כמותך, הנאס.

כך היתה זו הפשיטה הראשונה שלכם, בוקרים, הא? אמר השוטר הביצעי, שעמד במרחק מה, כשהתקרב. הוא היה גבר נאה, בעל גובה בינוני ושפם שחור צב. אל תתלהבו יותר על המידה מפשיטות, נערי, המשיך. מפני שקאפירים אלה לא תמיד כה צייתנים הם כפי שניראים עתה. רק זאת תזכור ויהנאס נערי; זכור זאת, לפעם השניה בה הצפה בקוצר רוח לפשיטה: המורים האורורים האלה, יכולים להשיב גם כן ביירויות. לא תרגיש עצמך כה אמיץ כשיתחילו לירות בך בשכונות הללו מתוך האפלה!

פרץ בצחוק קצר, גועלי.

לכן אני שומר את זה כך, עכשיו, בוא ונמשיך. האיך הסכין גדולה מדי בשביל חתך כה קטן? צריכים לדעת איך להשתמש בה וזה הכל. אני יודע איך להשתמש בה — כמו שמתמשים בה הרופאים בבית החולים הגדול כאשר הם חותכים ופותחים אנשים חולים. עכשיו תן לי את זרועך — את השמאלית, אני חושב. כשלשנו מבצבצת בהידוק מזוית פיה, עשה פיאט חתך דק באמת יד חברי.

הנה — גמרנו! אמר בגאחה. העפעפים השחורים הורמו

אמן אלמוני, ליוניגסטון, רודזיה

היה חם. השמש היכתה בקרניה על השדות השטוחים של התיס. הירוק סינחר את העין עד לכאב. הם באו בריצה דרך המטע, מתפצצים מבעד לערפל הירוק, צוחקים וגושמים בכבדות. קפצו ישר לתוך פלג המים לצנן תחילה את עקבי רגליהם העירומים והמבושלים. ישבו, עדיין מתגשמים, נשענים בגבם על קליפתו המחוססת של עץ. אצבעות חמות וקטנות לשו בחימר, בחשו בתוך הקרירות הנוחה והנכנעת של הבוץ. מהך אתה עומד לעשות, קליינבאס? שחריט. שחריט גדולים, שמנים וחזקים — כמו שיש לאבי.

עם קרניים גדולות ומפותלות — כאלה, חדות? בטח. ועם עורות רכים ומבריקים... ואתה? מכונית. גדולה, נוצצת ויפה — כמו שהבאאס קנה אחר האסיף האחרון... כמו המכונית שאקנה אני לאחר שאעבוד בעיר ואהיה עשיר.

קאפירים אינם מתעשרים לעולם — ובשום מקום! ראה את אחי; הרי כל השנים הללו היה בעיר — ועדיין לא רכש לו אפילו אופניים. רק הולך ונהיה חצוף יותר ויותר. כך אומר אבי! מפני שלא עבד במרץ כמו שצריך! והו מה שאמר אבי לאמי, אני בעצמי שמעתי אותו אומר זאת. אבל אני אעבוד במרץ.

ואבי אומר, שכל הקאפירים ההולכים לעיר הופכים רעים. הם הופכים יותר מדי פקחים — וגסי רוח. אבי כפי הנראה איננו מתחב את אחיך. למה אתה רוצה ללכת? כאשר אני אהיה גדול, אהיה אני הבאאבס כאן. אז יהיו לי חיים טובים!

אבל אחי אמר, שהעיר, זהו המקום הטוב ביותר לכולנו ללכת אליה. שם, הוא אמר, אפשר לאכול שלוש פעמים בשבוע, בשר. שם אני יכולים כולנו להתעשר — שטויות!

אצבעותיהם הקטנות עבדו במרץ, ועצבו את גושי החימר להזיות יום. השיחה נסתיימה בחפזון; אבל האצבעות לא הרגישו בדבר והמשיכו ללוש. שתי לשונות תורודים נלחצו בכוח, בין שני טורי שיניים. קליינבאס, מדוע קוראת לך או מיטוס בשם פיט? מפני שזה שמי, טיפש שכמותך! או למה מוכרח אני — וגם אבי — לקרוא לך בשם קליינבאס?

מפני שאבי הוא הבאאס, ואני הבן שלו. אבל למה — — —

מה קרה לך היום קלאאס? הינך קאפארקי מזור מארו! אף פעם לא היה עולה בדעתי, שיש כל כך הרבה שאלות בראשך!

פיט התחיל את שורו החמישי, בעבדו מהר וללא מאמץ; אגודלו שקוע בתוך החימר הצונן וראשו מוטה קדימה. בפעם הראשונה מאז התחילו, עצר והרים עיניו כדי להסתכל בראשו הכפוף של חברו. אתה ואני — חברים אנו, לא כך קליינבאס? כן, חברים אנחנו.

ומן רב היינו חברים, עד כמה שאני יכול לזכור. לא כן? כמה זמן זה?

אינני יודע... תן לראות. אני עכשיו בן שמונה. גם אתה, לא כן — אני מוכן להתערב שאתה אפילו לא יודע! על כל פנים, הנה זה כך — היינו חברים במשך שמונה שנים! אילולא הית שחור היינו יכולים להיות תאומים. נכון.

בן דודי חרט אמר לי — אתה נכיר אותו, זה בנו של הבאאס חרט מהחווה הסמוכה. ובכן, בן דודי חרט, קורא ספרים גדולים. הוא לומד בבית הספר הגדול בפראטוריה — והוא כיפר לי, שבאחד הספרים שלו כתוב שישנם אנשים מעבר לים, שהם חברים טובים, כמוני וכמותך והם מרבים את הדם שלהם!

מערבבים את הדם? כיצד? בקלות — כמובן אם אינך מוגלבל. חותכים חתך באמת היד ומחזיקים את החתכים זה לעומת זה. הדם של האחד זורם לתוך הדם של השני. אתה מבין?

יה בה ית! וזה כואב נורא. לא כן? מה אתה, אתה מפחד מכאב קטן כזה? גם אנחנו מוכרחים לעשות כך ואז נהיה אחים לדם, לעולם ועד.

מה תאמר או מיטוס, כשתחזור הביתה עם דם ופצע? הרי יודע אתה שהיא תמיד כועסת כשאתה חוזר מוכה או סרוט; ואז היא מכה אותי.

אל תדאג לזה, חבוב! זה יהיה הסוד שלנו — אף אחד לא צריך לדעת על זה. בסדר?

אבל אין לי סכין.

לי יש אחת — כאן!

שלף את קצה חולצת החקי הדהוייה ממכנסי החקי הדהויים, פתח את מכנסיו והראה לחברו סכין נתונה בגנון וקשורה ברצועת עור לבטנו. הסכין היתה חדה והבריקה בשמש.

ראשי תיבות שמו היו חרותים ברשלנות על עצם הידית. אח... איזה סכין יפה! היכן השגת אותה?

בן דודי חרט הביא לי אותה מפראטוריה. אמר, שלא אראה אותה לעולם לאבי או לאמי — מפני שיהרגו אותי.